

T.C İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ

1. ÜNİTE İÇİN TIKLA

6. ÜNİTE İÇİN TIKLA

2. ÜNİTE İÇİN TIKLA

7. ÜNİTE İÇİN TIKLA

3. ÜNİTE İÇİN TIKLA

7. ÜNİTE İÇİN TIKLA
ÖZET

4. ÜNİTE İÇİN TIKLA

8. ÜNİTE İÇİN TIKLA

5. ÜNİTE İÇİN TIKLA

8. ÜNİTE İÇİN TIKLA
ÖZET

T.C İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK I. ÜNİTE

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ VE DÜNYA

www.tarihkursu.com

Mustafa Kemal'in Ailesi

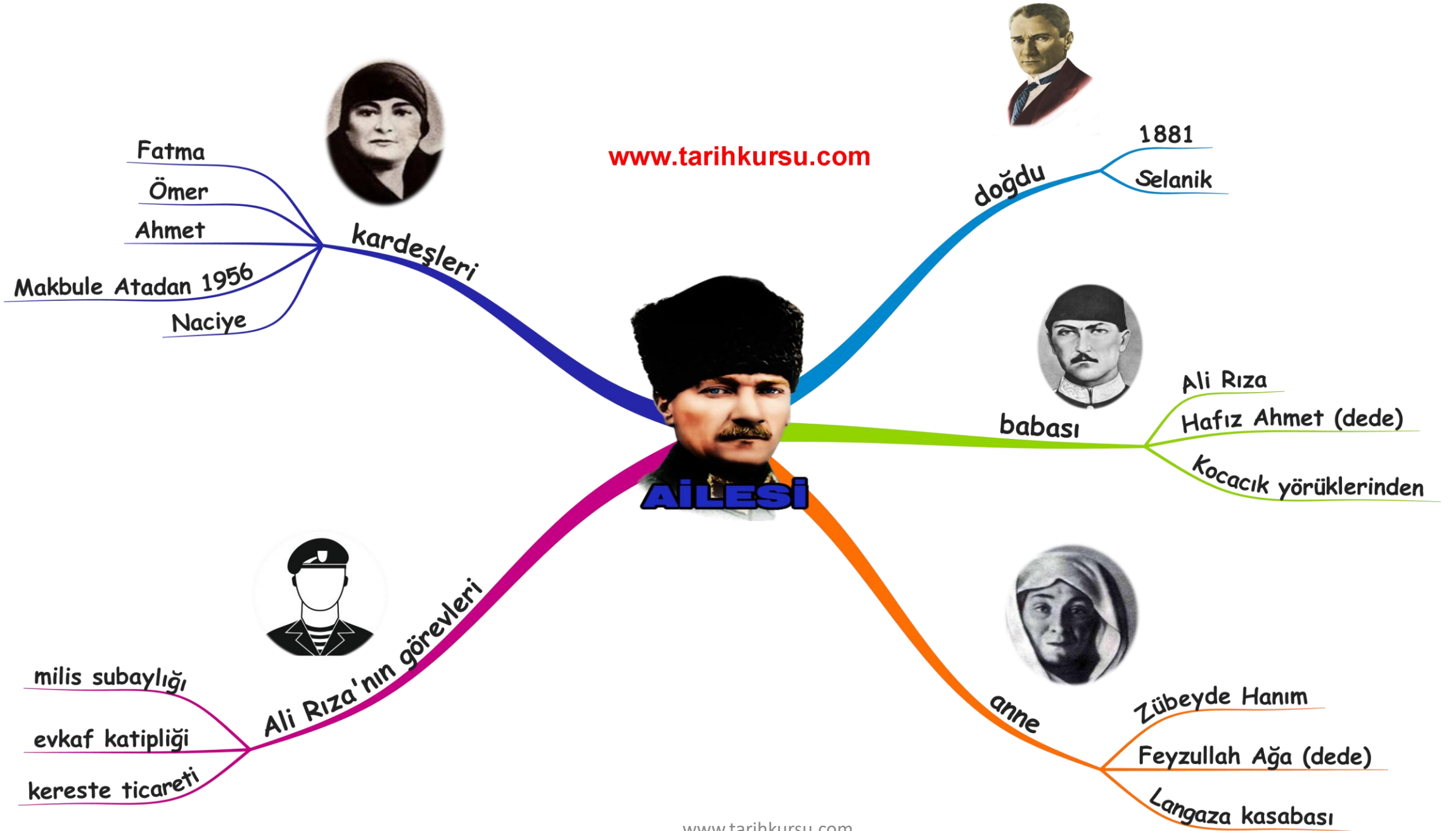

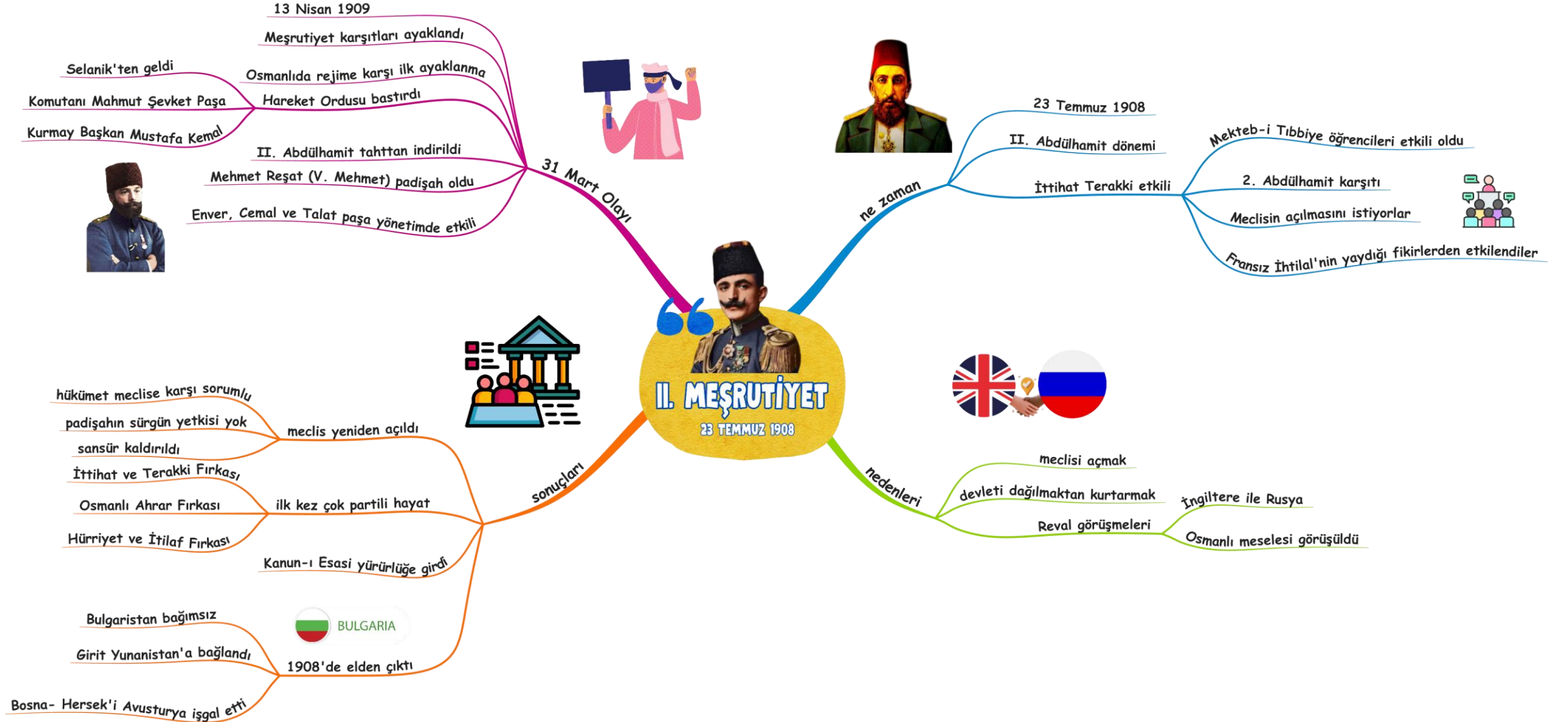
- Mustafa Kemal Atatürk **1881** yılında **Selânik**'te doğdu.
- Babası **Ali Rıza Efendi**, annesi **Zübeyde Hanım**'dır.
- Baba tarafından dedesi Kırmızı (Kızıl) Hafız olarak da bilinen Hafız Ahmet'tir.
- XIV-XV. yüzyıllarda Konya ve Aydın'dan Makedonya'ya yerleştirilmiş **Kocacık Yörüklerindendir.**
- Zübeyde Hanım'ın babası, Sofuzadeler diye tanınan Feyzullah Ağa'dır.
- Zübeyde Hanım **Selânik yakınlarındaki Langaza kasabasına** yerleşmiş eski bir Türk ailesinin kızıdır.

Mustafa Kemal'in Ailesi

- **Milis subaylığı, evkaf katipliği ve kereste ticareti** yapan Ali Rıza Efendi, 1871 yılında Zübeyde Hanım'la evlendi.
- Ali Rıza Efendi ile Zübeyde Hanım'ın; **Fatma, Ömer, Ahmet, Mustafa, Makbule ve Naciye** adlarındaki altı çocuğu vardı.
- Atatürk'ün beş kardeşinden **dördü küçük yaşlarda öldü**, sadece **Makbule (Atadan) 1956 yılına kadar yaşadı**.

20. Yüzyıl Başlarında Avrupa ve Osmanlı Devleti

TRABLUSGARB SAVAŞI (1911-1912)

- 1870 yılında birliğini kuran İtalya, sömürge yariőından kopmamak gayesi ile, Kuzey Afrika'ya göz dikmiőti.
- Tunus ve Habeşistan bölgesinde umduđunu bulamayınca, Trablusgarb'a yönelmiőti.
- Rusya ile İtalya arasında 1909'da Racconigi Anlaőması ile Rusya İtalya'nın Trablusgarp'taki menfaatlerini, İtalya ise Rusya'nın boğazlardaki menfaatlerini tanımiőtır.
- İtalya Trablusgarb'ın kendi topraklarına yakınlığı ve Osmanlı Devleti'nin de bu bölgeye ilgisizliği sonunda, Osmanlı Devletine gönderdiği bir nota ile Trablusgarb'daki İtalyanlara bazı ayrıcalıklar istedi.
- İstekleri kabul edilmeyince 28 Eylül 1911'de İtalya Trablusgarb'ı işgal etti.

TRABLUSGARB SAVAŞI'NIN GELİŐİMİ (1911-1912)

- İtalya Trablusgarp'ta Rusya'da Boğazlarda etkili olacaktı.
- Bunun etkisi ile Osmanlı Devleti Trablusgarp'ı yeterince savunamadı.
- M. Kemal, Fethi Bey ve Enver Paşa Derne, Tobruk ve Bingazi'de başarılı mücadeleler yaptılar.
- Uyarı: M. Kemal'in emperyalist devletlere karşı ilk mücadelesidir.
- Bu gelişme üzerine İtalya 12 adaya saldırdı. Çanakkale Boğazı'nı ablukaya aldı.
- Osmanlı Devleti bunun üzerine barış yapmak zorunda kaldı.
- Sonuçta Ouchy (Uőı) Antlaşması imzalandı. (18 Ekim 1912)

Irak Cephesi'nin Sonuçları

- İngilizler, Irak'a daha büyük bir kuvvet yığarak karşı saldırıya geçtiler.
- Savaşın son yılında **Bağdat**'a kadar olan bölgeyi İngiliz kuvvetleri ele geçirdiler
- İngilizler 1918 sonunda bütün Musul'u aldılar.

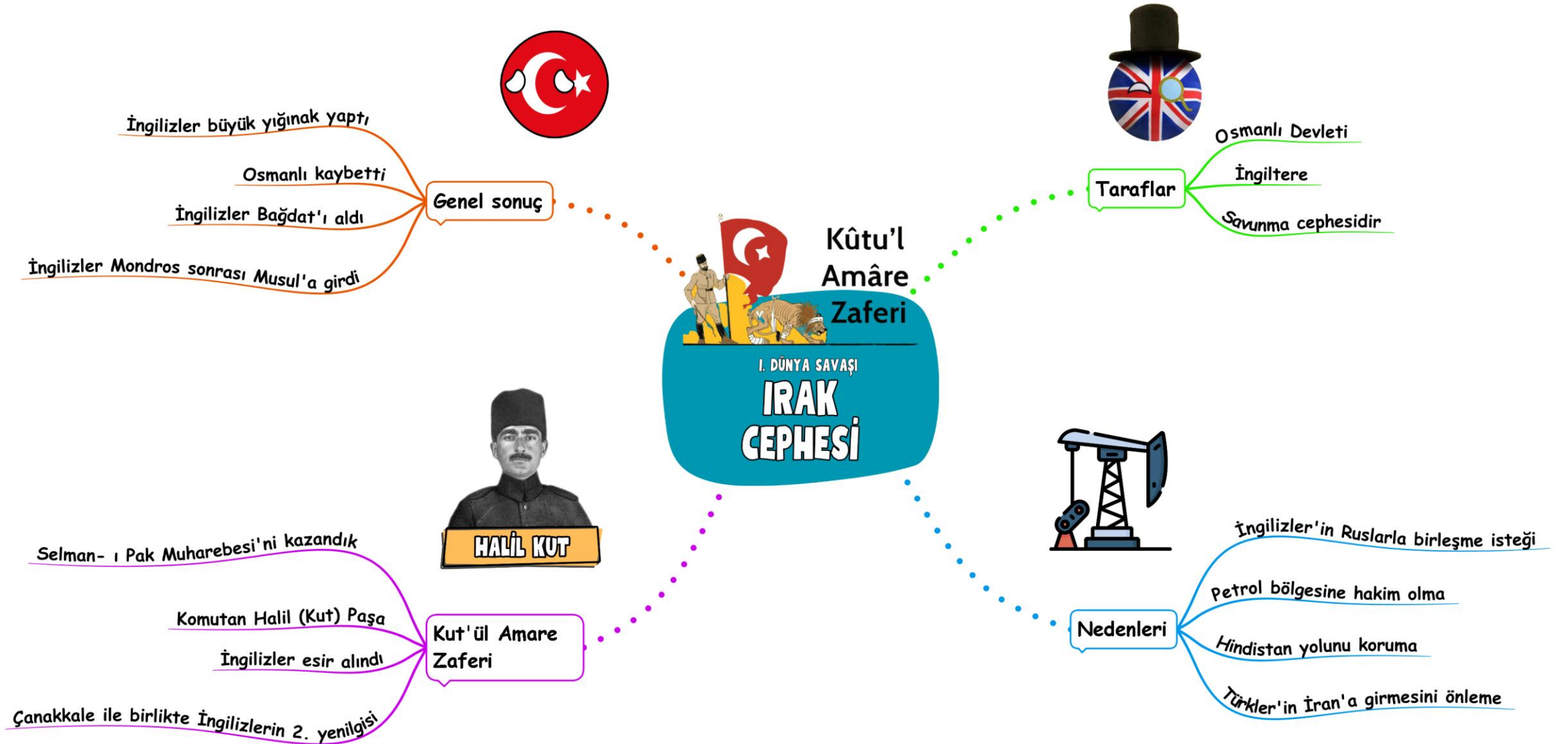

Kut'ül Amâre Zaferi'ni anlatan bir Alman karikatürü

Kut'ül Amâre Kahramanı Halil Paşa ve kurmayları

Suriye-Filistin Cephesi

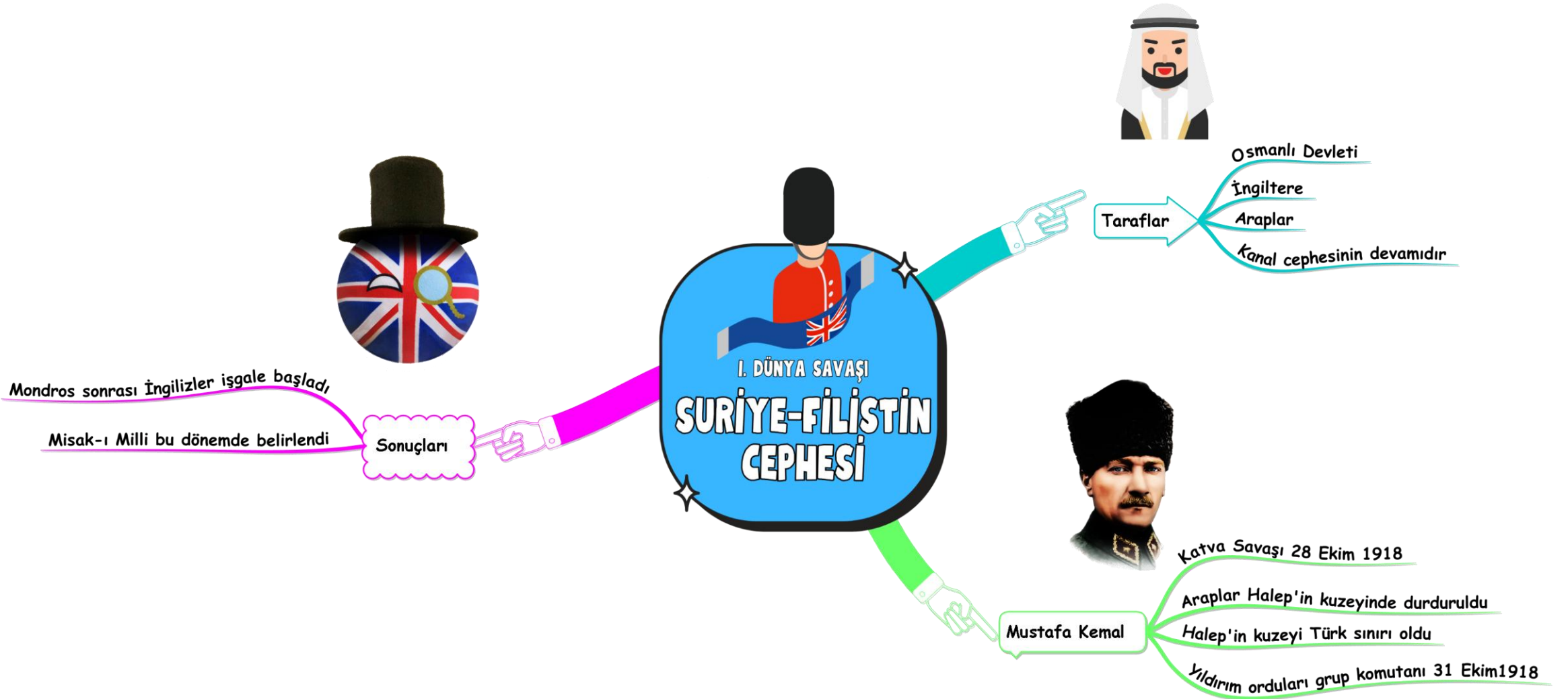
- İngilizler, **Kudüs ve Filistin'i işgal etti.**
- Kanal Cephesinin devamı niteliğindedir.
- Kanal harekatında başarılı olan **İngilizler Suriye'ye kadar ilerlediler.**
- İsyanıcı Arap güçleri ile **26 Ekim 1918'de yaptığı Katma Savaşı'nı** kazanan **Mustafa Kemal**, Halep'in beş kilometre kadar kuzeyindeki bölgeyi Türk sınırı olarak belirledi.
- **Mustafa Kemal** Alman Limon Von Sanders'ten **sonra 31 Ekim'de Yıldırım Orduları Grup Komutanlığı'na atandı.**
- Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasının ardından sonra İngilizler Suriye'yi tamamen kontrolleri altına aldı.
- **Misak-i Millî'de bu dönemde belirlenmiştir.**

Ümmetçiliğin Sonu

- Kanal, Suriye-Filistin ve Irak Cephesi savaşları Ümmetçilik fikrinin çöktüğünü gösteren cephelerdir.
- Çünkü Müslüman Araplar Osmanlıya karşı İngilizleri desteklemişlerdir

Montreux (Montrö) Boğazlar Sözleşmesi (1936)

- Lozan Barış Antlaşması'na göre Boğazların her iki yakası askerden arındırılarak Türkiye'nin başkanlığında uluslararası bir komisyonun yönetimine bırakılmıştı.
- 1930'lu yılların başında hızlı bir silahlanma yarışı başladı.
- İtalya Habeşistan'ı işgal etti.
- Japonya Çin'e ait Mançurya bölgesini işgal etti.
- Dünya barışını sağlamakla yükümlü olan Milletler Cemiyeti yetersiz kaldı.

Montreux (Montrö) Boğazlar Sözleşmesi (1936)

- ✎ Bu süreçte Atatürk, **Milletler Cemiyetine başvurarak** barışçı yolla boğazların statüsünün gözden geçirilmesini istedi.
- ✎ Türkiye'nin çağrısı üzerine **İsviçre'nin Montrö** şehrinde bir konferans toplandı.
- ✎ İngiltere, Boğazlarla ilgili Türkiye'nin tezlerini desteklerken **Sovyet Rusya bazı konularda karşı çıktı.**
- ✎ İtalya ve Japonya ise bu sözleşmeyi imzalamak istemediler.
- ✎ **20 Temmuz 1936'**da Montrö Boğazlar Sözleşmesi imzalandı.

Montreux (Montrö) Boğazlar Sözleşmesi ile

- ✎ Boğazlar Komisyonu kaldırıldı.
- ✎ Boğazların savunması Türkiye'ye bırakıldı.
- ✎ Yabancı ticaret gemilerinin Boğazlardan geçişi serbest bırakıldı.
- ✎ Savaş gemilerinin geçişi için bazı sınırlamalar getirildi.
- ✎ Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile Türkiye'nin Boğazlar üzerindeki egemenliğini sınırlayıcı hükümler kaldırıldı,
- ✎ Türkiye'ye Boğazlarda tam egemenlik hakkı tanındı.
- ✎ Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki stratejik önemi arttı.

Sadabat Paktı (1937)

- ✎ İtalya'nın Habeşistan'ı işgal etmesi ve doğu ülkelerini hedef alan yayılmacı siyaseti üzerine Türkiye öncülüğünde İran, Irak ve Afganistan bir araya geldiler.
- ✎ Bu ilişkilerin kurulmasında İran Şahı Rıza Pehlevi'nin 1934 yılında Türkiye'yi ziyareti de etkili olmuştur.
- ✎ Yapılan görüşmeler sonucunda İran'ın başkenti Tahran'da Sadabat Paktı imzalandı.

Doğu Bloku

- ❏ II. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan iki süper güçten biri **Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği**'ydi (SSCB).
- ❏ SSCB'nin bu kadar güçlenmesinde Almanya, İtalya ve Japonya'nın savaştan yenilgiyle çıkmaları, **İngiltere ve Fransa'nın savaşı kazanmalarına rağmen büyük ölçüde yıpranmış** olmaları etkili oldu.

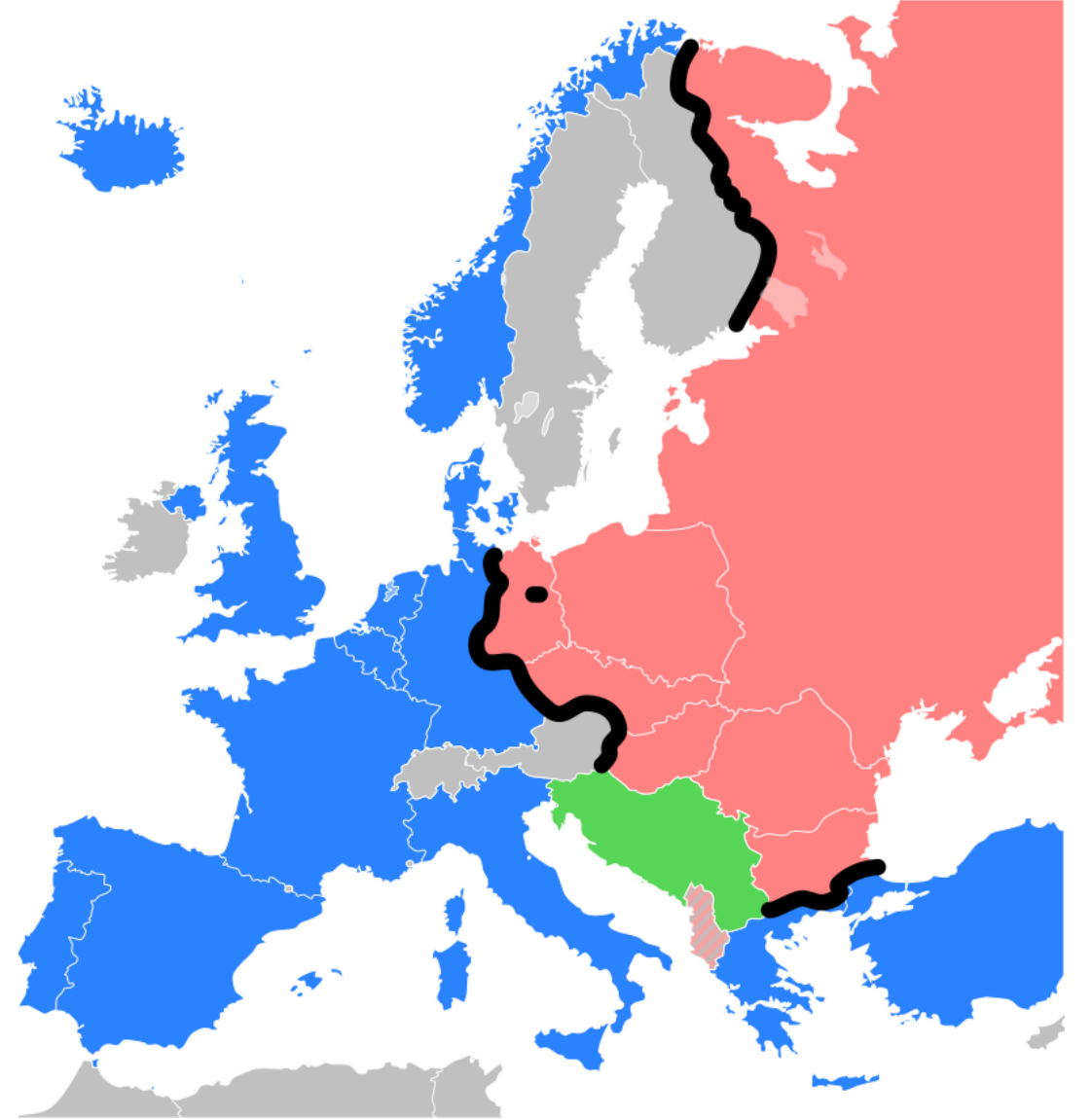
Doğu Bloku

- ✎ **SSCB**, II. Dünya Savaşı'nda Almanları yenilgiye uğrattıktan sonra Doğu Avrupa'da ilerleyerek bu topraklardaki Alman işgaline son vererek **Doğu ve Orta Avrupa'daki ülkelerden birçoğunu işgal etti.**
- ✎ SSCB, denetimi altındaki **Macaristan, Bulgaristan, Romanya, Polonya ve Çekoslovakya'da komünist partiler iktidara geldi.**
- ✎ **SSCB**, Doğu Avrupa ülkeleriyle dostluk, iş birliği, saldırmazlık gibi antlaşmalar yaparak bir **blok oluşturdu.**

Demir Perde

- **Demir Perde** terimi ilk kez 5 Mart 1946'da Winston Churchill tarafından kullanıldı.
- **Churchill**, bu konuşmada Sovyetler Birliği'nin Doğu Avrupa'yı "demir bir perde" ile kapattığını ve bu durumun Avrupa'da gerginliğe yol açtığını savundu.

Cominform

- 5 Ekim 1947'de Cominform ile SSCB ve komünist rejimler arasında siyasi ve ideolojik bağ sağlandı.

Yumuşama Dönemindeki Önemli Gelişmeler

- **ABD** ve **SSCB**, nükleer silahları azaltmak için **SALT-I** ve **SALT-II** antlaşmalarını imzaladı.
- **1975'te Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK)** toplandı.
- Burada imzalanan **Helsinki Nihai Senedi** ile devletlerin toprak bütünlüğüne saygı ilkesi benimsendi.
- Bu belge, Soğuk Savaş'ın yumuşama belgesi olarak kabul edilir.
- Bu süreçte **ABD**, **SSCB**'ye karşı denge kurmak amacıyla **Çin** ile yakınlaştı.
- Bu yakınlaşma **Ping Pong Diplomasisi** olarak adlandırıldı.
- **Türkiye**'nin de kurucu üyesi olduğu **AGİK**, 1994'te **AGİT** adını aldı.

Arap-İsrail Savaşları (1948-1973)

- 1948**'de Filistin'de **İsrail Devleti**'nin kurulması, bölgede savaşları başlattı.
- 1948, 1956, 1967 ve 1973** yıllarında dört büyük savaş yaşandı.
- 1948 Savaşı**: Arap ülkelerinin yenilgisiyle sonuçlandı.
- Yüz binlerce Filistinli mülteci durumuna düştü.
- 1956 Süveyş Krizi**: **Mısır** lideri **Cemal Abdünnâsır**'ın **Süveyş Kanalı**'nı millîleştirmesiyle başladı.
- İngiltere, Fransa ve İsrail**, Mısır'a saldırdı.
- ABD ve SSCB**'nin baskısıyla geri çekildiler.

Altı Gün ve Yom Kippur Savaşları

- 1967 Altı Gün Savaşı:** İsrail'in ani saldırısıyla başladı ve Araplar ağır bir yenilgi aldı.
- İsrail; **Golan Tepeleri, Batı Şeria, Sina Yarımadası ve Doğu Kudüs'ü** işgal etti.
- Topraklarını bu savaşla dört kat genişletti.
- 1973 Yom Kippur Savaşı:** **Mısır ve Suriye**, kaybettikleri toprakları geri almak için saldırdı.
- Savaş sırasında Arap ülkeleri, Batı'ya petrol ambargosu uyguladı.
- Bu durum, küresel bir **petrol krizine** yol açtı.
- Petrol ihraç eden ülkelerin kurduğu **OPEC**'in dünyadaki etkisi arttı.

Camp David Antlaşması ve Filistin Sorunu

Savaşların ardından **17 Eylül 1978'de Camp David Antlaşması** imzalandı.

Antlaşma **ABD** arabuluculuğunda **Mısır** ve **İsrail** arasında yapıldı.

Bu antlaşmayla **Mısır**, İsrail'i resmen tanıyan ilk Arap devleti oldu.

İsrail ise işgal ettiği **Sina Yarımadası**'ndan çekilmeyi kabul etti.

Yaser Arafat liderliğindeki **Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ)**, mücadelesini sürdürdü.

14 Kasım 1988'de Bağımsız Filistin Devleti ilan edildi.

Türkiye'nin de aralarında olduğu yüzden fazla ülke Filistin'i resmen tanıdı.

İran-İrak Savaşı (1980-1988)

- Savaşın temel nedenleri **Şattülarap su yolu** sorunu ve sınır anlaşmazlıklarıydı.
- 1979**'da **Ayetullah Humeyni** liderliğindeki **İran İslam Devrimi** bölgedeki dengeleri değiştirdi.
- İrak** lideri **Saddam Hüseyin**, **22 Eylül 1980**'de İran'a saldırarak savaşı başlattı.
- Sekiz yıl süren savaşta taraflar birbirine üstünlük sağlayamadı.
- 1988**'de **Birleşmiş Milletler**'in arabuluculuğuyla ateşkes imzalandı.
- Savaşta bir milyona yakın insan hayatını kaybetti ve iki ülke de büyük yıkıma uğradı.

